

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยไทย คือ การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดังรายละเอียดของการดำเนินการดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ทั้ง 10 สาขาวิชา และ 2 สำนัก จำนวนทั้งสิ้น 281 คน (ดังตารางที่ 1) โดยผู้วิจัยได้รวบรวมรายชื่ออาจารย์จากหน่วยงานเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ทั้งนี้ไม่รวมอาจารย์ที่ลาศึกษาต่อ (เต็มเวลา) ลาทำวิจัย ลากลอด ลาป่วย ฝีกอบรม อยู่นอกประเทศและต่างประเทศ

ตารางที่ 1 จำนวนอาจารย์ประจำที่ใช้เป็นกลุ่มประชากร จำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด

หน่วยงานที่สังกัด	จำนวน (คน)
สาขาวิชาศิลปศาสตร์	23
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์	43
สาขาวิชาวิทยาการจัดการ	34
สาขาวิชานิติศาสตร์	30
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	21
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์	12
สาขาวิชาเกษตรศาสตร์	20
สาขาวิชารัฐศาสตร์	11

ตารางที่ 1 จำนวนอาจารย์ประจำที่ใช้เป็นกลุ่มประชากร จำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด (ต่อ)

หน่วยงานที่สังกัด	จำนวน (คน)
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์	17
สาขาวิชานิเทศศาสตร์	21
สำนักทะเบียนและวัดผล	11
สำนักเทคโนโลยีการศึกษา	38
รวม	281

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนและวิธีการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร รายงานการประชุม ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง แนวปฏิบัติ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช เพื่อวิเคราะห์หาบทบาทหน้าที่ของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช

2. สัมภาษณ์อาจารย์และผู้บริหาร จำนวน 7 ท่าน เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช ตามภารกิจของมหาวิทยาลัย 4 ด้าน ได้แก่ การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อหากรอบบทบาทหน้าที่ของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช ผู้ให้สัมภาษณ์ดังกล่าวประกอบด้วย

- 1) ศาสตราจารย์ ดร. ปรัชญา เวสารัชช์
- 2) รองศาสตราจารย์ ดร. ทองอินทร์ วงศ์โสธร
- 3) รองศาสตราจารย์ ดร. มานะ จิตตะสังคะ
- 4) รองศาสตราจารย์ ดร. จุมพล หนีมพานิช
- 5) รองศาสตราจารย์ ดร. เจียรนัย ทรงชัยกุล
- 6) รองศาสตราจารย์ กิตติ วัฒนกุล
- 7) รองศาสตราจารย์ พิมลจรรย์ นามวัฒน์

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและจากการสัมภาษณ์ มาสร้างเป็นแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางไกลและการอุดมศึกษา ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวประกอบด้วย
 - 1) ศาสตราจารย์ ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์
 - 2) รองศาสตราจารย์ ดร. ทองอินทร์ วงศ์โสธร
 - 3) รองศาสตราจารย์ ดร. นิคม ทาแดง
 - 4) รองศาสตราจารย์ ดร. วิสลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา
 - 5) รองศาสตราจารย์ ดร. ชลัญจกร อชาวอำรุง
5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับชั่วคราว
6. นำแบบสอบถามฉบับชั่วคราวไปทดลองใช้กับอาจารย์ จำนวน 24 คน สาขาวิชาและสำนักละ 2 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของข้อความและความหมายของภาษาที่ใช้ และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้กับประชากร
7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์สำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม มี 3 ตอนคือ
 - ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบเลือกตอบและเติมคำ ซึ่งถามเกี่ยวกับหน่วยงานที่สังกัด ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งบริหารในปัจจุบันและในอดีต และระยะเวลาที่เป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
 - ตอนที่ 2 บทบาทของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในด้านการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ
 - ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับจำนวนภาระงานของอาจารย์ นับตั้งแต่เข้ามาเป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ การพัฒนาประเมินหลักสูตร การผลิตชุดวิชา/ชุดการสอน การประเมินชุดวิชา การปรับปรุงชุดวิชา การวิจัย การแต่งตั้งตำรา การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบว่าทำหรือไม่ได้ทำบทบาทหน้าที่ดังกล่าว หากทำให้ระบุจำนวนภาระงานที่ทำ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของอาจารย์ในด้านการสอน ได้แก่ การสอนเสริม การสอบและการประเมิน การอบรมเข้ม/การฝึกภาคปฏิบัติ และการให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่นักศึกษา โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก คือ ไม่ได้ทำ ทำเป็นบางภาค/บางครั้ง และทำทุกภาค/ทุกครั้ง

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่อื่น ๆ ในฐานะที่เป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบระบุบทบาทหน้าที่ของตนในปัจจุบันที่นอกเหนือจากบทบาทใน ส่วนที่ 1 และ ส่วนที่ 2

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบระบุปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช ใน 4 ด้าน พร้อมทั้งให้ระบุแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและขอรับคืนด้วยตนเอง แก่อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช จำนวน 281 คน ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามอยู่ในระหว่างปลายเดือนพฤศจิกายน 2535 ถึงสิ้นเดือนธันวาคม 2535 ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 227 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80.78 ของแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ วิเคราะห์แยกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์บทบาทของอาจารย์ในภาพรวมทั้งมหาวิทยาลัย โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณหาค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์บทบาทของอาจารย์ จำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด 12

หน่วยงาน ได้แก่ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ วิทยาการจัดการ นิติศาสตร์ วิทยาศาสตร์สุขภาพ เศรษฐศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ นิเทศศาสตร์ สำนักทะเบียนและวัดผล และสำนักเทคโนโลยีการศึกษา โดยการแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละ

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์บทบาทหน้าที่อื่น ๆ ของอาจารย์ วิเคราะห์เนื้อหาโดยการจำแนกลักษณะของคณะกรรมการและคณะทำงานตามประเภทของงานออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านวิชาการ ด้านบริหาร ด้านบริการสังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และด้านสวัสดิการ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของอาจารย์ วิเคราะห์เนื้อหาโดยการจัดหมวดหมู่ปัญหาที่คล้ายคลึงกัน และเรียงลำดับปัญหาที่พบ

นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

และเพื่อให้การวิเคราะห์บทบาทอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราชเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาทางไกลและบางท่านเคยเป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช จำนวน 5 ท่าน เพื่อประกอบการอภิปรายผล ดังนี้

1. ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอาน	ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
อดีตรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
2. ศาสตราจารย์ ดร. เข็ม ฉายางาม	อธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
3. ศาสตราจารย์ ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์	ศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
อดีตผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
4. รองศาสตราจารย์ ดร. นิคม ทาแดง	รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
อดีตผู้อำนวยการสำนักวิชาการ และสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
5. รองศาสตราจารย์ วิจิตร ภักดีรัตน์	รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
อดีตผู้อำนวยการสำนักวิชาการ สำนักบริการการศึกษา และรองอธิการบดีฝ่ายพัฒนา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช